

Չէր կառաւարութիւնը բանաւար-
կեց մեր ընկերներէ մեծ մասը, ու-
րոնց մէջ շատեր կան որ գուց այն-
պէս ցոյց կուտայիք թէ իրրե բա-
րեկամներ և խորհրդակոններ կը
նկատէիք: Երբ ձեր դիրքը ամրա-
ցուցիք և ձեզ վտանգէ ազատ կար-
մեցիք, ձեր երէկի դաշնակիցներին
հանդէպ ըրած խառաւմներնդ դըր-
ժեցիք և բացէ ի բաց հակահայեա-
կան դիրք մը բռնեցիք. այլ սակայն
անոնք շարունակեցին հաւատար-
մութիւն ցոյց տալ ձեզի, Զանաւով
հասկցնել թէ քաղաքական ինչպի-
սի սխալ մը կը գործէիք իրենց ժո-
ղովրդին դէմ և թիւրքական ամ-
բող կայսրութեան դէմ: Իւ երբ

մարտնչելէ յաջնած, մեզ ձեզի հետ միացնող պաշտօնական կապերը խր. զեցինք, երբէք թշնամական դիրք չընկեցինք և շարունակեցինք մեր ամբողջ պարտականութիւնը կատարել ձեզի և հանրական հայրենիքին հանդէպ, քանակքինք ձեր աչքերը բանալ ձեր ազէտարեր քաղաքակա- նութեան վրայ, թախանձիրով որ ձեր կարուստին չդիմէք Ռուսիոյ զէմ թշնամութիւններ սկսելով, չեն- թարկուիք Գերմանիոյ ազդեցու- թեան և չքաղէք Սերբիոյ համա- ձայնութեան զէմ, որի երկու ան- գամները, Անգլիան և Ֆրանսիան, թիւրքիոյ անկեղծ բարեկամներ ներկայացած էին միշտ և շատ ան- գամ անոր գոյութիւնը փրկած:

Իսկ ի՞նչ ըրիք դուք երբ ձեր այդ գարաւոր բարեկամներ և անոնց հետ միասին ձեր ոչ նուազ գարաւոր թշնամի Ռուսիան ձեզի կը խառնու- նային թիւրքիոյ անբնական բարեկա- թիւնը, Դուք ապերախոս գտնուե- ջաք, ձեր նախորդ ազատարարնե- ռին զէմ դարձաք և նեղուեցաք Գերմանիոյ դիրքը, չըրացած անոր ոյժով, և խզեցիք ձեր խելացի չէզու- քութիւնը, այդպէս կարտախ մասնե- լով Ռուսիան կայսրութիւնը:

Երկիրը, արդէն ազրատ, բաշ- րավին թշուառութեան մէջ գրբե- ցաւ: Հայաստանի սոսնձանայութիւն- ներին վրայ ստիպի խառնակու- թիւնների պատճառ գործաք և ան- թիւ անհամար երիտասարդ կեան- քեր զոհեցինք: Եւ այսօր մահացու պատերազմի մը մէջ ինկած էք ու ձեր հայրենիքը փրկելու պատահեա- անկարող, փառաբար կը յարձակիք անպաշտպան ու անզէն թշուառ հայ ժողովրդին վրայ:

Ձեր քաղաքականութիւնն է որ հայերին ստիպեց խաւերը կազմել իրենց ցեղի բնաջնջման գրտիւնն զէմ կատարու համար: Ձեր ցանա- ծըն է որ կը հնէք այժմ:

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցու- թեան օրգանը, կուսակցութեանն անկախօրէն և իր սեփական պատաս- խանատուութեան տակ, ձեզ կը յայ- տարարէ ներկայումս, ձեզ, կուսա- փարութեան ներկայացուցիչներ և Միութիւն ու Յատաձգութիւն (Ինքնիմաստ վէ Թէրաք Եւ) կամիւնէի տն- զամենը, որ ձեզ կամբաստանէ և բարոյապէս ու դատաւարական տեսակէտով ձեզ պատասխանատու կը համարի այն շարքների համար որոնք կը գործուին հայ ժողովրդին, ինչպէս նաև օսմանեան ամբողջ կայս- րութեան զէմ:

ԳԻՐՇԱԿ
Օրգան Գաղափարութեան
Փրենք, 2 յունիս 1915

ՎԱՆԻ ԱՌԻՄԱՆ ԱՌԹՈՎ

Մայիս 6 1915 հինգշաբթի երեկոյին ուսու գործերի և Հայ կամաւորների ձեռ- քով Վան քաղաքի տնտեսական լինելուն բերկրաւթ լուրը, ինչպէս բնական էր, մեծ ոգևորութիւն և ուրախութիւն պատ- ճառած լինելով Թիֆլիսի մէջ, Հայերի կողմէն իրար շնորհաւորելու ցոյցեր եղած են: Այս առթիւ Թիֆլիսի առաջնորդ էր. Մեսրոպ Եպիսկոպոս շնորհակալու- թեան և բարեմաղթութեան հետագիշեր- զկած է ուսու գործաւանկների գերա- գոյն հրամանատար Նորին կայսերական Բարձրութիւն Նիկոլայ մեծ Դուքսին, կող- կառի փոխարքայ կոմս Վարդանուշ Վաչկո- մին, կողմիւնեան բանակի հրամանատար գեներալ Խաչեմիշին, գեներալ Սիմոնով- կին և այլն: Նմանի համար այսօր կը գնենք այս վերջինին զրկուած հեռադրի և ստացուած պատասխանի պատճենները:

Նորի Գերազանցութիւն Գեներալ
Սիմոնովսկու

Ձերդ պերազանցութեան իմաս- տուն պիկալարութեամբ քաջարի պիկարականութեան կողմից Վան քաղաքի ազատելու ուրախալի լու- ռը, որին հայ ժողովուրդը ապաւան- էր լցած սրտով, հաւաքեց իմ հո- տին՝ քիչ առաջ կատարած դճաբա- նական մաղթանքին: Վերադառնալով առ Բարձրեայն Վերմանդ ազգով- ներ՝ պարզեցու Ձեզ և մեր հերոս- սակուն գործին լրիւ և վերջնական յաղթանակ քրիստոնէութեան և հո- յութեան պատմական թշնամու զէմ, եւ իմ հօտի հետ միասին բերում ենք Ձերդ Գերազանցութեանը ան- կեղծ շնորհակալութեան խորին զգացմունքները, հայ ժողովրդին դարտուր բանութիւնից ազատելու համար Ձեր սրած անգնահատելի աշխատանքների համար: Յղում եմ Ձերդ Գերազանցութեանը իմ և իմ հօտի շնորհաւ բանքները և հիւսյուն- քի զգացմունքները Ձեր բոլոր աշ- խատակիցներին և հերոս գիւնոր- ներին, որոնք շատապէս ազատե- լու մեր բազմաշարժար ժողովրդին:

ՄԵՍՐՈՎ Եպիսկոպոս

Մեսրոպ Եպիսկոպոսին
Սրտանց շնորհակալ եմ Ձերդ Սրբազնութիւնից Վան քաղաքը իմ կորպուսի քալ և փառաւոր հայ կա- մաւորների կողմից քրիստոնէութեան պատմական թշնամուց ազատելու տոթիւ արած շնորհաւորանքի և ազգովքների համար:

ՕԳԱՆՈՎԱԿԻ

Մայիս 12/25ին իզգիբէն հեռագրած են «Շորիգան»-ին, «Մէջ հասած տեղեկութիւն»- ները հաստատուած են Վանեանի և Իշ- խանի սպանութիւնը: Ետտախից, Սասու- նից և Մուշից ստացուած տեղեկութիւննե- ռը միութարակաւ են:

Վանում Արամի ձեռքով փրկուած են Թով մօտ հարիւր հազար Հայեր, որոնց մեծ մասը կանայք և երեխաներ են: Եու- տափոյժ օգնութեան կարիքը մեծ է:

— Թիֆլիզի Հայ կամանց կամիւնէի Վանի հերոս Արամի արամագրութեան տակ է գրեթէ 500 բարեկամ Վանի և չըն- կաններին մէջ ինքնապաշտպանութեան ժամանակ վնասուածներին օգնելու հա- մար: Ասկէ դատ, կամիւնէի նախորդ է Արամին մի հեռագրական:

— Վանի առումը հայ կամաւորների և ուսու գործերի աշակցութեամբ՝ մեծ ոգևորու- թիւն պատճառած է ոչ միայն կողմաւոր, այլ և ամէն կողմ սփռուած Հայերին մէջ արագհասե Վան Թիւրքահայաստանի սիր- ար համարուած է: Նոյն իսկ Թիւրքերն ալ մեծ նշանակութիւն կուտային Վանին, այնպէս որ Հայաստանի Թիւրքերին մէջ շատ տարածուած առած մ'է Տիւնիստէ Վան, անթիւտէ իման (Այս աշխարհի մէջ Վանն ունենայ մարդ, հանգրծեալին մէջ ալ հաւատքի վայելքը):

ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՐԱՆԱԿԸ
ԹԻՒՐԿԱՅԱՑԱՑԱՆԵՐ ՄԷՋ

Պետրոգրադէն կը հեռագրեն յու- նիս 8ին

Յունիս 4ին Թիւրքերը յարձա- կում մը փորձեցին ծովագրի ուղղու- թեամբ, բայց յետ մղուեցան մեր կրակէն:

Մերակերտի ուղղութեան մէջ, Նորէն գիւղի մօտ փոքրիկ ընդհա- րում մը տեղի ունեցաւ գիշերա- պահների միջև:

Ճովլապի լեռնաշղթայի կիրճե- րին վրայ ճակատամարտը Թիւրքե- րի գահալէմ նահանգով մը վերջա- ցաւ, որոնք խաւերով լեռները ետ քաշուեցան:

Յունիս 5ին, Մարդաւիշի ուղղու- թեամբ, Արաքսի հովանի մէջ, յու- առաջագահների անհշտ հրացա- նաձգութիւն մը եղաւ, ուսու գործե- րը Վանի լճի եզերքին վրայ դրա- ւեցին Ատիլէ-Վաղարա գիւղը:

Պետրոգրադ, 12 յիս

Ճովլապի միջոցով Վանի մէջ, Թըն- գանսի մաձգութիւնն ու հրացանա- ձըղութիւնը վերսկսած են: Օլիմիի ուղղութեան մէջ, ճնշում կը բանե- ցունենք Թիւրքերին վրայ, Արքին- սի, Ալմըշէնի երկրամասին մէջ և Սիվրիշայի հովանի մէջ:

Վանի մէջ այն Քիւրտեր որոնք տակէ առաջ խալիլ պէյի հրամանին տակ կը գտնուէին, կը յանձնուին մեր զօրքերին:

Պետրոգրադ, 14 յունիս

Սիվրիշայի և Օլիմիշայի հովանե- րին մէջ Թիւրքերը մի քանի ան- գամ փորձեցին վերստին յարձակիլ մեր զօրքերի վրայ, բայց իրենց փորձեր անյաջող եղան:

Յունիս 11ին մեր զօրքեր գրա-ւեցին Ախլաթը: Ախլաթը կը գըտ- նաւի Վանի ծովի արեւմտեան հիւսի- սակողմը, Բաղէշի նահանգին մէջ, Բաղէշ քաղաքէն մի քանի ժամ մի- այն հեռու: Քրդաբնակ և հայաբնակ է: Կը կոչուի նաև Խալիթ և հին ա- տեն Բզնունեաց գաւառի մէկ մասը կը կազմէր:

ԿՈՎԱՍՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՌՈՐՆԵՐԻՆ
ՀԱՄԱՐ

Մարտի, 11 յունիս 1915

Կամիւնէս կուգայ ծանուցանիլ թէ մարտ 10ին հեռագրով Թիֆլիզի Առաջնորդ Գեր. Մեսրոպ Եպիսկո- պոսի միջոցով Ազգ. Բիւրօյին ղըր- կած էր 2.000 ռրը (4.555,50 Փր.) և հետեւեալ պատասխանը ստացած,

ՀԱՅ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԻՒՐՕ

35 մարտի 1915 թ.
ԹԻՖԼԻՉ
Լեւոնտովսկայա փողոց, 12

Մարտի Հայկական
Յարգելի կամիւնէին,
Մարտի

Բիւրօն ստացաւ յարգելի կամի- տելիզ. Գերապատիւ Տ. Մեսրոպ Եպիսկոպոսի միջոցով հայ կամաւոր- ներին ուղարկած երկու հազար ռուբ- լին (2000 ռ.)՝ Հաճեցէք ընդունիլ Բիւրօյի խորին շնորհակալութիւնը, փոխանախագահ Բիւրօյի
Յ. ԽՈՒՆՈՒՆՑ

Այս առթիւ կամիւնէս պարտք կը համարի յիշեցնել որ հանգանակու- թիւնը կը շարունակուի, նուէրնե- ռով և ամսավճարներով, և կը խըն- գրէ որ ամէն անոնք որ մինչև ցարդ մասնակցած չեն, հաճին իրենց ազ- գային պարտականութիւնը կատա- րել:

Կովկասի Հայ կամաւորներուն
Նպաստող կամիւնէի

Ատենապետ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱՆԱՆ

Ատենապետ
Գ. ՅԱՎԱՆՆԱՆ

Բ. Կոնիկ ամսավճարներու
ԱՊՐԻԼ

Տեարք

Մկրտիչ Բէտեկեան	2
Երստանգ Թորոսեան	3
Արշակ Թորոսեան	5
Եղարաք Զամարեան	5
Մկրտիչ Տօրոսեան	2
Գրիգոր Էօզգէքեան	2
Գարեգին Քիլիբեան	5
Գարեգին Շահրամեան	5
Օ. Գ. Կիւրէնեան	3
Օ. Տէր Մանուկեան	3
Մ. Փորթուրալեան	5
Գարեգին Յովնանեան	5
Մ. Կամիւնչիկեան	5
Պ. Սողոմոնեան	5
Սարգիս Յակոբեան	2
Սուքիաս Շապուրեան	2
Հրանդ Թերզեան	2
Մելքոն Պետրեան	2
Բարսեղ Պողիկեան	3
Մեսրոպ Մեսրոպեան	2
Պետրոս Երէցեան	2
Թ. Տանիկեան	5
Կարապետ Մինասեան	2
Տիկ. Վ. Գ. Շահրամեան	2
Օր. Հիլինէ Գ. Շահրամեան իր ազգակից քոյրերու փրկու- թեան համար	1

Գումար 80
Նախորդ գումարը (Տեանի)
Արմէնիա թիւ 38). 53
Ընդհ. գումար Քր. 133
Կաննապոն
Գ. ՇԱՀԱՄԱՆ

Դեմոստ. 11 յունիս 1915

Դեմոստի գլխավոր թերթերէն Daily Newsի երբեմնի տէր Sir John Robinsonի դուստր Miss Emily J. Robinsonի նախաձեռնութեամբ The Armenian Society անուամբ մի ընկե. բութիւն կազմուած է ժամանակէ մ'ի վեր, նախագահութեամբ Right Hon. G. W. E. Russellի, որոյ ան. գաճներ ընդհանրապէս յոյժ կարե. ւոր և ազգեցիկ անձնաւորութիւն. ներ են, հայասէր և բարձր սրտով Հայոց պատին նուիրուած:

Այդ նոյն ընկերութիւնն իւր իսկ մէջէն կազմակերպած է Armenian Red Cross and Refugee Fund մը նախագա. հութեամբ viscountess Bryceի և գոր. ծակցութեամբ շատ մը ծանօթ և ազգեցիկ անձնաւորութեանց և կա. բնոր գումարներ, դեղորայք և այլն յախօյած է զրկելի վեհ. կաթողիկո. սին և Թիֆլիզի Ազգ. Կիւրիին, ի նպատակով կազմակերպելու Հայ Կրօնաւորաց և փախտականաց վերջերս ալ 600 անդ. անկի զրկած է նոյն նպատա. կաւ Ս. Կաթողիկոսին:

Վերոյիշեալ The Armenian Societyն անսոյս իին իր տարեկան ընդհա. նաւ ժողովոյ մէջ նախագահ Russellի առաջարկութեամբը՝ միաձայնա. թեամբ որոշած է Սեմինայն Հայոց վեհ. Հայրապետին ազգել ընկերա. թեան ցաւակցութիւնը Հայոց կրած յարստութեան համար, և մաղթանք. ները Հայոց սպառնալին համար:

Այդ որոշումը յատուկ պաշտօնա. գրով հաղորդուած է Մանչեսթր Դեր. Գէորգ. Արք. Իսթիմեանին իբրեւ Երապահայոց Առաջնորդի, ընկերութեան պատուակալ քարտու. ար Miss Emily Robinsonի կողմէ, ինչդերով որ յանուն նոյն ընկերա. թեան հաղորդէ դայն Ն. Ս. Օմա. թեան, ինչպէս փութացած է հա. զորդել Գեր. Իսթիմեան որ ընոր. հակադրութեան պատշաճ թաղթ մ'ալ ուղղած է այստեղ քարտու. ար Miss Robinsonին:

Հետադիմեանն ցաւով իմացանք Դեմոստի ուսական վսեմ. գեապան զանց Պէնթէնտորֆի որդւոյն հեծե. լագորաց բանակի գնդապետ դանդ. Բէթր Պէնթէնտորֆի մահը պատու. զաշարին վրայ ի դեմոստ. Այստաթիւ Երապոյն Հայոց Առաջնորդը փա. թացած է իր հօտի կողմէն խորին ցաւակցութիւններ հետադիմ Հայոց համակիր պատուական գեապանին որ անցեալ տարի գաւառապէս սղա. ցած էր իր միւս որդւոյն մահը: Ա. տար ի պատասխան Ն. Վսեմութիւնը ընդհանրապէս հեռագրած է Ս. Առաջնորդին:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՄԻԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ

Սատուր. 19 մայիս

«Արարմիկ»-ը Սատուրի մէջ

Առաջիններու աննախընթաց ներկայա. ցումը, նախաձեռնութեամբ Զ. Յ. Գ.

«Արարմիկ»-ը գերատեսչական խումբին, տեղի ունեցաւ մայիս 16ի կիրակի իրիկուն ժա. մը 8.30ին Worcester Theatre մէջ:

Հայ ազատագրութեան համար կառ. ձերտ Արարմիկի խաղին, ամէն հայ չէր զրացած իր ներկայութեան մեծ պարտականա. թիւնը և օժանդակութիւնը քերելու, մեր լինել չլինելու ներկայ օրերուն:

Տեսարանի բացումէն անմիջապէս յետոյ բեմին վրայ կը տեսնէինք քալ Արարմի. կի Գալանկցական Ֆետայիներու խումբը, որոնք հայ գրոշակը ձեռքերին բռնած կերպին «Գալանկցական» խումբը: Դադա. վորդի ոգևորութիւնը շատ յուշիչ էր:

Գ. Տ. Սահակեան իբր «Արարմիկ»-ը շարժանքներու մէջ շատ փայլուն էր. պահ մը քալէս Արարմիկ, տեղիս ամերիկեան թատրաքներէն, իրեն հետ Սատուր արա. լանկերուն վրայ ապրեցող մեղ. իթէ անէր պակասութիւն մը, ան ալ իր անհասկո. թիւնն էր:

Դ. Նիկողոսեան իբր «Առաջնորդ»-ը բաժինը ուղիկ սովորած էր ու իսկապէս յաջող անցաւ:

Գ. Պոյանեան «Վահան»-ի գերը քոց սովորած չէր, և կարծես որ առանց բառե. րու իմաստը հասկնալու՝ հին զրուս տէր. տէրներուն պէս Նիկոսի կը կարգար:

Յ. Ա. Եարութիւնեան, թէ և խմբին նոր անդամ և նոր ատմանում էր իր գերը, լաւ կերպով արտայայտուեցաւ:

Օր. Վ. Եղապետեանի կատարած Սեմի գերը կարեւոր կտոր մըն էր: Զիշտ է որ շատ ամփոփ էր ու ձայնը հազիւ սրահը կը լեցունէր, բայց նորէն բաւական լաւ դուրս եկաւ Օր. Եղապետեան պիտի հասկնայ հեռագրեալ յառաջիմելով թատերական զեղարուեստին մէջ թէ թատերաբեմին վրայ ամփոփութիւնը պարծանքի արդ մը չէ:

Դ. Պապարկեան օգնականապէս ի գերին մէջ բաւական յարմարութիւն ցոյց տուաւ և առաջ կերպարու ալ ապարեզ ունի:

Պաղ. Գալիթեան «Բէն Մէլո»-ի գիւղա. պետի գծուարին գերին մէջ աստիճանա. րար հետաքրքրական էր և յաջող:

Վ. Նիկողոսեան «Գրգ»-ի բաժինը լաւ կատարելու համար հաւատարմութիւն աշ. խառնած էր:

Մ. Ստոյիլեան հանիկ աղա ի գերին մէջ, եթէ իր ձայնը յարմարեցնէր, իր բաժինն մէջ կըսէր պիտի ըլլար, բայց զարեւալ զոհացուցիչ էր:

Ս. Խաչատուրեան Զեքի փաշան փառա. կերպով կարելի է ըսել որ հակառակ իւր փորձառու գիւնարական գործին, իր բաժ. նին տէրը չէր. քիչ մը անհանգարտ և կուսի ժամանակ շատ խառնակ էր:

Ս. Մարտիկեան Բ. պահակի գերին մէջ նոյնպէս կարծես որ Ստոյիլեան կը կտր. ար հանդիսականներուն ու նորէն ինչէն աղէկ էր:

Ս. Մանէլեան, կարծածէս աղէկ չէր:

Պ. Սահակեան յաջող կերպով անցաւ:

Գ. Արարմիկեան «Գերմանի»-ի սրբեցինք իր խաղը, գերատեսչական յարմարա. թիւն ունի:

Ա. Եարութիւնեան «Առաջ»-ը կնիչ գե. րին մէջ արժանի կերպով յարգուեցաւ:

Lowrence նաւագախումբի մարչով գուր. կելլենք, աչքերնիս սրած. սակայն, աւաղ որ գուրաք մարտագոյն երկինքն ալ խոնաւ աչքերով կուար մեղի պէտ: Ներ. կայացումը վերջացաւ իրիկուն ժամը 10ին:

Ներկայացման հանդիսատեսն էին գա. նապան գաւառապետի անձեր, պաշտօնա. ներ, փառապետներ, աղքատ գործաւոր. ներ, նոյն իսկ Ամերիկացիներ: Ընդհա. նաւի շրթունքներէն միայն բան վրէժ. ինչիւր հազում մէկ ձայն կընէր անհա. րէր: Արարմիկ, Արարմիկ, Արարա. նիկ...:

Ապա քիչ մը անդին, աչքերը փակած,

քալելու անկարող ծերունի բարի մայր մը, քալ Արարմիկին պատկերը զողովուն մասնաբոլոմ մէջ բռնած պալիկ կանէր: Դանի մը քալ տեղին երիտասարդներով շրջապատուած խումբ մը Exchange Street և Bay State Hotelի պատին վրայ կտա. ւած քալ Արարմիկի պատկերին առջե. կոցնորուէր: Կը քանակէնք փառա. զը. ուղ եթէ տարեկան մանուկ մը, անհա. կընայ թոթովանքով մը 800 երկուս բաղ. մութեան հետ խառնուած, արեւնաքով քրտինքի մէջ կը քալէր ու կերպէր այս քրտին յաղիչ երգը:

Իրեւ. արժիւ սաւառում ես լիւ ու ժալ. թնդալիւմ ես երկինք գետին աննշմուտ, վին անուղ. պիտի յիշուի դարձ. դար, — Հաղ. փունը քիչ ապաւանս, Արարմիկ:

Արարմիկեան երգին սիրահար փշոտ սիրտ, ալ հոգ չէր կրնար անարթ թալ, մարտիրոսացած հայութեան փրկուելու րազմանքովը լեցունած, շուտ մը կուղարմ. դեպի club, խանութ խանութ, տաւե. տաւե, ձեռքէ ձեռքուած տոմսերու սեն. դերը կեդրանացուցած իրկելու ազատա. թեան սրբազան պատին ի նպատակ որպէ. րի Մայր Հայրենիքին, Հայաստանի մէջ, կարենանք սրբել գէթ քանի մը կաթիլ արցունք հայ մայրերի աչքերէն:

այդ կեկեկեկեկ

ԿԱՅՈՒՆԻ ԹԻԻՐԻՆԸ ԹԻԻՐԻՆԻ ՄԷՋ

Կ. պոլսէն Աթէնքի ճանապարհով հաղորդուած է համի «Մէնուէ. ք»-ին:

«Կացութիւնը Կ. պոլսի մէջ օր ըստ օրէ աւելի կը գէշնայ, հացը չուտուելիք բան մը դարձած է, քա. րիւղն սպառած է, Թրամպլիների երթիկակութիւնը դադարած է անու. չլինելուն պատճառով: Դայնպէս կը վախցուի որ Տէրքոսէն բերուող խմ. ւելիք չուրն ալ կտրի, ինչ որ ծանր տարափոխիկ հիւանդութիւններ պի. տի յառաջ լոբէ քաղաքին մէջ:

Գերմանիայի գէմ ատելութիւնը կը ստատականայ մոլորդիւն մէջ որ համադրուած է թէ Գերմանիան դէ. պի կործանում կը տանի Թիւրքիան. հետեւապէս մոլորութիւնը իրեւ. աղա. տարաբների կը սպասէ գալանկից. ների գալուստ:

Աթէնքէն յնա. 8ին արուած հե. տաղիր մ'ալ կըսէ թէ Կ. պոլսէն եկած ճանապարհներ կը պատմեն որ ժանտաւտենդը (fièvre typhoïde) կը շարունակէ կատարածներ ընել զօր. քերին և փոքր Ասիայի աշխարհիկ մոլորդիւն մէջ, 75 բժիշկներ, որոնց. մէ ևս թը Բոյն, համաճարակին զոհ քնացին:

Գերմանացիները վախճալով որ գալանկիցները կը յախօյին Կ. պոլսի մանկ, շատ ստիպել են սուղանին որ Գոնեա երթայ և որպէս զի ժո. դովորդը չլիւրդուի, պատրուակ բռնէ թէ Մէլլեկի տէրփիշերի թէքքէին ուստի կերթայ, Սահայն սուղանը կը մերժէ Կեռանալ Կ. Գոնէն և կառաջագրէ գահաժառանգ Էռստի իղզէտաին իշխանը զրկել Գոնեա:

— Պոլսէն կը հեռագրեն յնա. 11ին, «Երեկ երեկոյ այստեղ հասան գերմանացի բաղմաթիւ ընտանիք. ներ սրնք Կ. պոլսէն կը փախչէին ուր

պանական երկիւղ կը տիրէ, Տաւ. տանէլի մէջ գալանկիցներն ունե. ցած յաջողութիւններն պատճա. ւով:

ՄԻԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ

Լոնտոնի օրաթերթերին պաշտօնապէս հաղորդում է յնա. 10ին Բեռլինալ տե. ղեկուծիւնը:

Տիգրիս գետի երկարութեամբ մեր յառաջացման և Սմարտի դրա. ման մանրամասնութիւնները ցոյց կուտան որ այն թիւրք զօրքեր ո. րոնք ժամանակէ մ'ի վեր կը սպառ. նային Գաւազին, մայիս 31ի և յու. նիս 1ի ճակատամարտներէն յետոյ բոլորովին վնասուել են: Թիւրքերը կարելի եղածին շալի շուտ փախած մտած են չողենաւները և մահալա. ները և չեն դիմադրած դեռին վրայ իրենց հետապնդող փոքրիկ զօրա. ջակաւին, որ երբ իրենց հասեր է, մահալաներն անմիջապէս յանձնուել են: Թիւրքական թնդանութիւնը «Մարմարիտ» մարտանաւը ըն. կըլմուած է, իսկ «Մուսուլ» փո. խաղարանաւը գերի բռնուած:

Թէ և «Գոմէդ» շողենաւով և մի քանի մակոյիներով Ամարա հասած ջակաւի զօրքերին թիւը շատ քիչ էր, ամբողջ բերդապահ զօրքը, որ ըսել է 1000 մարդէն ունի, անձ. նաւուր եղած է և իրենց հետ մէկ. տեղ Ամարաի կառավարիչը, Գաւա. զի մէջ կուսող զօրքերի հրամանա. տարը Հալիմ պէյ և հրդեհաշէջ եր. կու վաշա զօրքերի հրամանատարը Սաիֆ Ռալան:

Ամարան մեր դրաւելէն քիչ յե. տոյ, Տաղթմանի զօրաբաղկի յառա. ջապահ մարդ որ անապարանքով յետ յոյսուած էր գէպի քաղաք, խէր. քաի հալալէն եկած ատեն գերի բռնուեցաւ: Այդ ջակաւի մնացորդը, որ 2000 հոգիի շալի կը հաշուուի, փախուստի անապարած է խաչօր թնդանութ մը մեղի թողլով, Թշնա. միին մնացած մասը որ մեր ձեռք գե. րի ինչպէն խառնաւած է, խառն ի խառն անկարգ վիճակի մէջ յետ կը քաշուի: Այդ զօրքերը շատեր ի. րենց զէնքեր նետած են: Եռնիս 7ի զեկուցադրին մէջ յիշուած 80 սպայներն և 2000 զօրքերը Տիգրիս գետին վրայ գերի բռնուած էին մայիս 31էն ի վեր:

ՏԱՐՏԱՆԵԼԻ

Միտիլէնէն կը տեղեկացնեն որ յունիս 6ի կէսօրէն յետոյ ժամը 3ին, անդլիական մարտանաւ մը ուսակա. ժած է Սկլայի թիւրքական դիր. քերը փոքր Ասիայի մէջ, Տիգրիսի մօտ: Այվալիքի մէջ Թիւրքերի ծայրայեղութիւնները բոլորովին չա. փըն անցած են ար:

— Թէնէտուսէն կը հաղորդեն յնա. 11ին թէ գալանկիցները յաղթա. կանորէն կը յառաջանան, փախու. տի ենթարկելով թշնամիին 8 զօրա.

գունդերը որոնք կը պաշտպանէին Պուկոնի խրամատները: Դաշնակիցներին օգնական զօրքեր կը հասնին անդադար: Անշնչացնող կազ կը գործածեն Գերմանացիները կապի պոլի թերակղզիին մէջ:

Թիւրքերը եռանդով կը պատրաստեն կ'պոլսի պաշտպանութիւնը: Խաչոր թնդանթներ կը զետեղեն շատ մը բլուրներէ վրայ: Գերմանացիները կը յայտարարեն որ կ'պոլսի սը կրակի պիտի տան եթէ յաղթւին: Զրոյց կը ընթերցուի զմիտնի իսլամ երեւելիները խնդրագիր մը զբերկեր են թալէաթ պէյին թախան: ձեւով որ խաղաղութիւն կնքուի զաշնակիցներին հետ: այդ պատճառով նոյն իսկ խաղաղութիւններ պայթեր են յաղաքին մէջ: Մանրամասնութիւններ կը պատկերեն: Անդորրութիւնը վերահաստատուեր է վալիի միջամտութեան շնորհով:

2ԷՇՄԷԻ ՌՄԲԱԿՈՇՈՒՄԸ

Քիտս կղզիէն (Սազը պատար) կը հազարդեն որ Ֆրանսական երկու հակադրութիւններ տեղեկանալով ձմեռնի մօտ գտնուող Զէյմէի նաւահանգիստը գերմանական ընդունակների գործունէութեան կեդրոնավայր մը դարձած է և թէ թիւրք զօրքեր կը գտնուին այնտեղ: յունիս 13ի առաւօտ ուժակոծեցին այդ քաղաքը: Ռմբակոծութիւնը տեւեց 40 վայրկեան:

Շատ մը տուններ, մասնաւորապէս Երկրագործական դրամատունը, մաքրատունը, հեռագրատունը, քարիւղի և պէնզինի մթերանոցները քանդակեցան: Նաւահանգիստին մէջ գտնուած բոլոր առաքատանաւերն ընկղմեցան: Թիւրքերը բոլորովին սարսափահար փախան տպաւորման: ցան մօտակայ բնակիչները:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնքէն յունիս 14ին ստացուած լուրերին նայելով, մէնիլէյտի կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն չափով է երեսփոխանական ընտրութիւններին մէջ գրեթէ ամէն տեղի բաց: առեալ Մակեդոնիան որ կը նախընտրուի կառավարութեան կուսակիցները մեծամասնութիւն կը կազմեն:

Կրտսի թէ վէնիզէլոսեանների յաղթութիւնը թագաւորին յայտնած չեն իր հիւանդութեան պատճառով և ներկայ հանգամանքներին մէջ զուցէ նոր երեսփոխանական ժողովի գումարումն ալ քիչ մը յետաձգուի:

ՀԱՄԵՆԻՈՊԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Պետրոգրադէն Լոնտոնի Տէլի Նիւզին հազարգած են հետեւեալը: Կալիսիի բոլոր ճակատամարտները, որոնք կը տարածուին ներկայիս, արձակամարտների (guerilla) նկարա-

գիր մ'ունին ինչ որ կատարեալապէս պատշաճ է Ռուսերի պատերազմական յառախազմին որոնք փրկեմիսը պարպելէ վերջ, տար բեր երկրամասերի մէջ, երեք յաղթանակներ չափած են:

Հիւսիսի մէջ, անոնք զարկած են թշնամին Լէնկի վրայ և կապտանան Եարօսլավի հազարդակցութեան դրձեքին: Դէպի արեւմուտք անոնք նոյնպէս զարկած են զօրավար Լիթգէն: ժընի բանակին և յառաջիկա ժամ մը զայն նահանջի մատնած:

Ռուս պահստիները, որոնք զիշերը, անտառներին մէջ, Մաքէնուրնի բանակի մէջ մատին հանդիպած են, կը կոտին այժմ, զայն զօրավար Լիթգէն ժընի բանակին միանալէ արդիւնելու համար և յետ մըրձ են զօրավար Մաքէնուրնի զօրաբաժինները Պիսիբիցի և Տընիսթէրի գետախառնուքէն:

Ռուսերը յաջողած են Աւստրիացիները յետ մըրձ Տնիէպէր գետի ձախ ափին վրայ:

Ֆրանսացիները կը շարունակեն Առասի հիւսիսակողմը իրենց յառաջխաղացումը: հեռագրութիւնը, նշելով խրամատներն որ որջացած և ամրացած են Գերմանները: Անցած կիրակիէն երկուշաբթի լուսնալու գիշերը Գերմանները մի քանի անգամ ուժով յարձակումներ ըրին Ֆրանսացիներէն դրսուած Էքս Նուլէթ-Սուլէզ ճանապարհի խրամատներին վրայ: բայց յաղթութեամբ յետ մըրձեցան: Ֆրանսացիները ամրապնդեցին Լօրէզի արեւելակողմը իրենց տիրապետած գիւղերը և այդ գիւղերի աջ կողմը 150 մէտրի շախալ գրաւելով յառաջացան Լապիլիսի հարաւարեւելեան մասին մէջ: Լօրէնի մէջ Ֆրանսացիներն իրենց դիմեր յառաջ տարած են Ամպէր-մէնիլի և Բառուաի անտառի երկրամասին մէջ: Լօրէնի կողմը Ֆրանսացիների յառաջգիւժումիւնը թէն ոչ հարկընթաց բայց անընդհատ կը շարունակուի:

Անգլիական զօրքերը Ֆրանսիայի մէջ քարուքանդ կընեն Գերմանացիների խրամատները:

Պէլժերը յունիս 12էն 13ի գիշերը յարձակողական գործողութիւններ սկսան սաղմոսակաւոր գրանտ: զան կէտերին վրայ և զօրամասեր յառաջ մղեցին իգէրի աջ գետափը: Տիքամիտի վրայ Գերմանացիների թնդանթութեամբ զուլթեան պատախառնեցին Պէլժերը աղղու թնդանթութեամբ ձեռք բերեցին:

Իտալացիները որ թարմ ու պատրաստուած ոյժերով ելան պատերազմի զաշտը, յաղթական գնացքով կը յառաջանան Գարիփոլի մէջ: այժմ հասած են Կորից քաղաքին առջև: րի վրայ կը յարձակին երկու կողմերէն որ քաղաքը բաւական լաւ պաշտպանուած է: Ուրիշ կողմէ Մօնֆալքօնէն հասած են Բարբորէսէֆօս և Գրաւած են այդտեղերի մօտ գտնուող աւաւրիական նաւաշինութեան գործարանները: Թրիէսթի մէջ

այնչափ երկիւղի մատնուած են տեղային վարչական իշխանութիւնները որ քաղաքը թողով վիճենա գնա: ցած են տպաւորանքի:

ԻՄԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԾԱԽՈՒԳԻՐՔԵՐ

Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱՆԱՆ ԶՐԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Քր. անգլ.
Ս. Հայ գիւցաղութի մը Բ. տպագր.	40
Բ. Թիւրքիայի Հայերն եւ իրենց զորքիներ (Գրեց Մ. Աւետիսեան)	50
Թ. Եւրոպական լուրատար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրէժ	20
Ժ. Թոմաս Բ. տարի	20
Ժ. Նիւյոքսեր Մ. Փարսուրու յանի գրած ստանաւորներէն	15
Ժ. Մ. Կուլիպար հայտնետեր (Պուլիպարի Բեզափոխութեան ժողովանպատմութիւնը)	1,40
Ժ. Մի. գաղթիք	20

Մարտէլլէն դուրս գրելու փոխարէն կը վճարուի հրատարակողէն:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԶՐԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախուի Գրանտի, ի միջի այլոց, և հետեւեալ գիրքերը, որոնց արժէքները նշանակուած են իրենց առջև:

Մարտէլլէն դուրս գրելու համապարհաժառնգ գնդին վրայ է. ուստի հաշի գիւրուքեան համար կը նշանակենք թէ Մարտէլլի մէջ ծախուելու գիները և թէ փոստով ուրիշ քաղաք գրելու գիները: Այս վերջինները փակագծի մէջ գրուածներն են: Արժէքը կանխիկ շտապած գիրք չդրուի: Արձանագրուած (recommandé-registré) ծրարով ստանալու գինը կ'է 25 անգիւն աւելի շտապէն իւրաքանչիւր ծրարի համար որ 2 փոփէն աւելի պէտք չէ կ'ուէ:

Առճեռն բառարան հայկազնեան լիզուի. Բ. տպագր. (Վենետիկ) 10 Քր. և 40 անգլ. Մարտէլլէն դուրս գրելու համար համապարհաժառնգով մէկտեղ՝ 10 Քր. և 80 անգլ.:

Նոյն լաթակազմ 12 Քր. համապարհաժառնգով՝ 12 Քր. և 40 անգլ.:

Հ. Ս. Երեմեան. (Ազգային դիմեր. զապալտ Հայեր. Տպագր. 1913. Ա շարք Ղ. Աղայեան, Մ. Մամուրեան, Արսէն Բազրատունի, Գարեգին եպ. Սրբանշտեան, Խրիմեան Հայրիկ, Խ. Միսաքեան, Ռ. Պէրպէրեան, Գեր. Եղ. Հիւրմուչեան Սեդրակ Տէր Սարգսեանց. 2 Քր. և 40 անգլ. (հ. 2. 80):

Նոյն Բ շարք Մեարդ-Մաշտոց, Հայ աշուղներ, միջնադարեան գրականութիւն, Ե. Ճանիկեան, հոգեւունջ գրողներ, Նարպէյ, Ա. Հայկունի, Տիկին Մ. Սիմեան, Տերպիւնց, Ե. Պարոնեան. 2 Քր. 40 (հ. 2, 80):

Նոյն Գ շարք (Տ. Գաբրիէլ Պատկանեան, Զ. Ղ. Աւիշան, Խաչատուր Արսիկեան, Թովմաս Թէրզեան. 2, 40 (հ. 2, 80):

Նոյն Դ շարք (Եղիա Տէմիրճիպաշեան. — Արփիար Արփիարեան. — Նահապետ Ռուսիկեան. — Պետրոս Դուրեան. 2 Քր. 40 (հ. 2, 80):

Նոյն Ե շարք (Գրիգոր Օտեան. — Մըհրաբէ Պէրքեթաշեան. — Ծերենց Եովսէփ Երեմեան. — Սրապիոն Հէթմեան. 2, 40 (2, 80):

Նոյն Զ. շարք (Բաթթի. — Պերճ Պաշեանց. — Սմբատ Շահադի. — Դադուխանց. 2, 40 (2, 80):

Նոյն Է շարք (Մամա. Քաթիպա. — Ա. Վաղեան Արաւսի. — Մանուկեան Տիգրան. — Անճեման Մկրտիչ. — Խաչկանեան Ա. — Աղանուր Էքսորիա. — Զարգարեան Ռուբէն. — Զեարդ Միլաս. — Լէ. — Քալանթար Ա. — Պարթեւեան Սուրէն. — Զոհրապ Գրիգոր. — Տիւսափ Սրբուէր. — Ե. Ալիփար. Ուկեան կարապետ — Շիրվանզադէ. Սեթեան Յովհաննէս. 2, 40 (2, 80):

Պատգամութիւն. պատկերադարձ. 1 Քր. և 30 անգլ. (1, 50):

Ը տիւր Հալիպա Բ. պատկերադարձ. Գ. տպագր. 2 Քր. և 50 անգլ. (3 Քր.):

Հ. Ք. Զարհանէլեան Պատկերիկ հայկական տպալուս եւ. սկզբնաւորութեան մինչ առ մեղ. 1, 30 (1, 50):

Հ. Ա. Գոն Եւսեպ. — ԲԱՌԻՐՔ ԳԱՂՂ. — ՀԱՅ. Վենետիկ Ս. Ղապար. 1914. Գին 1 Քր. 10 (1, 20):

Գրողների փոքրագիր բառարան մ'է 710 երեսներէ բաղկացած, ածանցաբնական ֆրանսերէն գրեթէ բոլոր գործածական բառերը պարունակող. վերջը գրուած է նաեւ անկանոն բայերի խոնարհումը):

Հ. Ա. Գոն Եւսեպ. — ԳՐԱՊԻՒՐ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ-ԳԱՂՂ. 1914:

(Մանր տպագրով ու մաքուր տպագրութեամբ 360 երեսներէ բաղկացած բառագրով մ'է որ 5.000ի շախ բառ կը պարունակէ և վերջն ալ ընտանեկան կարգ մը խոսակցութիւններ գրուած են, ֆրանսական բացատրութեան տեղին ծանօթացուելու համար) 1 Քր. 05 (1, 10):

Հայ մուրը (Անուանի Հայ գրագէտների նշանաւոր խոնքերէն կազմուած հաւաքածոյ մը: Երկասիրութիւն Հ. Ս. Երեմեանի 2 Քր. և 60. (հ. 3, 20):

Ս. Երեմիկ (Հ. Ս. Երեմեան). տղերքութիւն: 1 Քր. և 10 (հ. 1, 20):

Նոր կենդանութեան և Մարդկային կազմակերպչական և նկարագրական 553 երեսներէ բաղկացած և 450 պատկերներով զարդարուած: Վերջը գրուած է այս գրքի մէջ գործածուած ուսումնական բառերի հայերէն և ֆրանսերէն ցանկը: (Նշուի գործ մը, առջնորդն ալ հետաքրքրութեամբ ընթերցանութեան արժանի: 2 Քր. և 50 անգլ. (3 Քր.):

Նոր Հանքաբանութիւն նկարագրական և պատմական. 131 պատկերներով: 2, 20 (2, 10):

Haic & Relus, A National Dram. composed by M. J. Zorab. Calcutta. 1895. Գին 2, 40 (2, 50):

Ինչպէս ամէն լրագրիչներ, Առնիկան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակու համար. անոնք որ պէտք կունենան Առնիկայի միջոցով մէկի մը դիմում ընել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ, ըստ լրագրական սովորութեան: Ծանուցումների գինըը նշանակուած են Առնիկայի ծախարը, տարի վրայ հաշուելով. 1 երկաթագր (գլխագրի) համար 2 անգիւն և 1 բոլորգրի համար 1 անգիւն: 3 անգլ. գրեթէ ծանուցում գինը վրայ 0, 0ին 10 գեղէ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ գրեթէ ծանուցում գինը վրայ 0, 0ին 30 գեղէ: Սակարկութիւն չընդունուի:

ՏՆՕՐԷՆ. — ՄԱՐՏԻՐԻՐ
Մ ՓՈՐՔՈՒԳԱՆԱՆ
ՄԱՐՏԷՂԻ
Հայերէն Տպալուս Մ. Փարսուրույեան
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi